

การพิจารณาดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก
และค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล
เนื่องในการสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๓๐
สายทางเข้าสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ ๒ ที่แม่สอด
ตอน บ้านหนองบัว – บ้านวังตะเคียน

สถาพร รัตนสุวรรณ

ความเป็นมาและสภาพปัญหา

การเวนคืน เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งรัฐจะได้มาซึ่งที่ดินของเอกชนเพื่อใช้ในกิจการบริการสาธารณะสำหรับประชาชนทั่วไป โดยการเวนคืนนั้นต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องมีการชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรม และต้องกระทำเท่าที่มีความจำเป็น การใช้อำนาจเวนคืนของรัฐเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายบังคับเอาทรัพย์สินของเอกชนมาเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐ โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้กำหนดขั้นตอน กระบวนการ และรูปแบบ ในการดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ทั้งรูปแบบที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน และกรณีที่มีการตราพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนก่อน นอกจากนี้ ยังกำหนดถึงหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าทดแทน ให้แก่ผู้ถูกเวนคืนด้วย แต่เนื่องจากที่ดินที่อยู่ในความควบคุมดูแลของส่วนราชการ ไม่อยู่ในข่ายการถูกเวนคืนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ กระบวนการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เป็นกระบวนการที่กำหนดขึ้นไว้สำหรับการเวนคืนที่ดินของเอกชนไม่ได้มุ่งหมายให้นำมาใช้กับที่ดินของรัฐ เนื่องจากที่ดินของรัฐไม่สามารถเวนคืนได้ แต่รัฐเองก็สามารถดำเนินการขอใช้ที่ดินของรัฐที่หน่วยราชการดูแลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้กำหนดไว้

ในกระบวนการดำเนินการจัดการกรรมสิทธิ์ที่ดิน กรมทางหลวง ไม่ว่าจะเป็นโครงการก่อสร้างทางหลวงตัดใหม่หรือกรณีการขยายเขตทางหลวงสายเดิมแต่ละสายทางมักจะปรากฏข้อเท็จจริงที่แนวพื้นที่เขตทางหลวงผ่านเป็นที่หน่วยงานราชการดูแลและมีราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินเป็นเหตุให้ต้องพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าช่วยเหลือให้กับราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยงานราชการเป็นผู้ดูแล เช่น ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ ที่ดินสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ที่ดินชลประทาน ที่ดินของกรมธนารักษ์ ที่ดินในเขตทหาร ที่ดินในเขตนิคมฯ ที่ดินการรถไฟ และที่สาธารณประโยชน์ เพื่อให้ราษฎรสละการครอบครองที่ดิน และรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากที่ดินของรัฐ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๑ เป็นการอนุมัติหลักการให้กรมทางหลวงจ่ายเงินช่วยเหลือเฉพาะค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นและพืชล้มลุก ส่วนที่ดินที่จะใช้ในการสร้างหรือขยายเขตทางหลวงจะต้องดำเนินการขอใช้จากหน่วยงานราชการที่ดูแลในที่ดินนั้นๆ ก่อน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของหน่วยงานนั้นๆ แต่เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และจำนวนประชากรที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำเป็นต้องแบ่งปันกันใช้

อย่างจำกัด โดยเฉพาะที่ดินที่เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอันดับต้น ๆ ทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้มีราษฎรเข้าไปครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐ โดยรัฐได้จัดสรรหรืออนุญาตให้ราษฎรเข้าไปทำประโยชน์ทำกินและเป็นที่อยู่อาศัย ทำให้มีการพัฒนาในที่ดินนั้นจนสามารถสร้างมูลค่าที่ดินให้สูงขึ้น สามารถสร้างรายได้ในที่ดิน ทั้งการใช้เป็นที่อยู่อาศัยทำให้เกิดความหวงแหนในที่ดิน แม้จะมีการเยียวยาการจ่ายเงินช่วยเหลือค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นและพืชล้มลุกแล้วก็ตาม ราษฎรที่อาศัยที่ดินทำกินจึงไม่ยินยอมสละการครอบครองที่ดินให้แก่รัฐ ส่วนราษฎรที่เข้าไปทำกินและอาศัยในที่ดินของรัฐโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย การที่จะให้ราษฎรออกจากพื้นที่ก็ต้องใช้วิธีการดำเนินการทางกฎหมายกว่าจะประสบความสำเร็จต้องใช้ระยะเวลาเนิ่นนานหลายปีและเนื่องจากเป็นที่ดินของรัฐจึงไม่อยู่ในขอบข่ายที่จะใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้ ทำให้โครงการก่อสร้างและขยายทางหลวงต้องสะดุดหรือหยุดชะงักไม่สามารถเข้าดำเนินการก่อสร้างตามแผนงานได้ในกรณีที่ทำโครงการเอง ส่วนกรณีการจ้างเหมาไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ให้แก่ผู้รับจ้างเข้าดำเนินการได้อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้รับจ้างยกขึ้นอ้างในการขอต่ออายุสัญญาหรือขอตัดค่างานออกจากสัญญา ส่งผลให้กิจการอันเป็นสาธารณูปโภคไม่เป็นที่ไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและไม่สามารถดำเนินการตามภารกิจให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงต้องมีการพิจารณาแก้ไขช่วยเหลือเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างทางหลวงที่เสียประโยชน์ในที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยในที่ดินของรัฐ และเพื่อเป็นเหตุจูงใจให้ราษฎรสนับสนุนและมีทัศนคติที่ดี ยินยอมให้ความร่วมมือกับการดำเนินการโครงการของกรมทางหลวง ลดปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งจะทำให้รัฐได้รับการพัฒนาประเทศอย่างคุ้มค่า ทำให้คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙ เห็นชอบให้ทบวงมติดคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๑ โดยปรับปรุงให้สามารถจ่ายเงินช่วยเหลือเกี่ยวกับที่ดินให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล

เมื่อกรมทางหลวงมีความจำเป็นต้องใช้ที่ดินเพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๓๐ สายทางเข้าสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ ๒ ที่แม่สอด ตอน บ้านหนองบัว – บ้านวังตะเคียน จึงต้องดำเนินการจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินของเอกชน และที่ดินของรัฐที่ส่วนราชการดูแล เช่น ที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ที่ดินป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี และที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ จึงต้องดำเนินการขอใช้ที่ดินที่หน่วยราชการดูแล พร้อมทั้งจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุกและค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ข้อกฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินช่วยเหลือ

การจ่ายเงินช่วยเหลือค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุกและค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล เนื่องในการสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๓๐ สายทางเข้าสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ ๒ ที่แม่สอดตอน บ้านหนองบัว – บ้านวังตะเคียน ต้องใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๑
๒. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙

๒.๑ เห็นชอบให้ทบพวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๑ (เรื่องขออนุมัติหลักการเกี่ยวกับการจ่ายเงินช่วยเหลือค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น และพืชล้มลุกให้แก่ราษฎรในที่ดินที่หน่วยราชการอื่นดูแล เนื่องในการสร้างทางหลวง) โดยให้ปรับปรุงหลักการและวิธีการจ่ายเงินช่วยเหลือเกี่ยวกับที่ดินให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล เนื่องในการสร้างทางหลวงตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ และให้กระทรวงคมนาคมรับความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

๒.๒ ให้กระทรวงคมนาคมรับความเห็นของสำนักงานงบประมาณ เรื่องแนวทางปฏิบัติการพิสูจน์ความถูกต้องจากภาพถ่ายทางอากาศตามมาตรการของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการตรวจสอบเอกสารสิทธิของราษฎรที่นำมาอ้างอิงให้ถูกต้องตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๒ และวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓ โดยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมไปพิจารณาประกอบการดำเนินการ

๓. หลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินช่วยเหลือค่าขนย้าย (ที่ดิน) ค่ารื้อย้าย อาคาร บ้านเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งได้กำหนดผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือ และวิธีการดำเนินการและการกำหนดจำนวนเงินช่วยเหลือไว้

กระบวนการพิจารณาดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือ

กระบวนการพิจารณาดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแลเนื่องในการสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๓๐ สายทางเข้าสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ ๒ ที่แม่สอดตอน บ้านหนองบัว - บ้านวังตะเคียน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การตรวจสอบข้อมูลที่ดินที่ไม่มีหนังสือแสดงสิทธิ
๒. การขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินที่อยู่ในความดูแลของส่วนราชการอื่น
๓. การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่กำหนดแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าชดเชยที่ดินที่ราษฎรถือครอง และทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล
๔. การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อทำหน้าที่สำรวจข้อมูลที่ดินที่ราษฎรถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล
๕. การสำรวจทรัพย์สินและประมาณราคา รวมทั้งการสำรวจจำนวนราษฎรที่จะได้รับการช่วยเหลือ
๖. การขอให้จังหวัดพิจารณาเห็นควรจ่ายเงินช่วยเหลือ
๗. การสำรวจและประมาณราคาทรัพย์สิน
๘. การตรวจสอบความถูกต้องและเห็นชอบราคา
๙. สำนักทางหลวงหรือสำนักงานทางหลวงเห็นชอบราคาค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน)

๑๐. การขออนุมัติในหลักการจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน)

๑๑. กรมฯ อนุมัติในหลักการให้จ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน)

๑๒. การแจ้งอนุมัติในหลักการให้จ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

๑๓. การจัดสรรเงินจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุกและค่าขนย้าย (ที่ดิน)

๑๔. การทำบันทึกข้อตกลงเพื่อจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน)

๑๕. สำนักทางหลวง หรือสำนักงานหลวง อนุมัติให้จ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน)

๑๖. การจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่เจ้าของทรัพย์สิน

๑๗. การรายงานการจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน)

ปัญหา และอุปสรรคในการจ่ายเงินช่วยเหลือ

การพิจารณาดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแลเนื่องในการสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๓๐ สายทางเข้าสะพานข้ามแม่น้ำแม่แยงแห่งที่ ๒ ที่แม่สอดตอน บ้านหนองบัว – บ้านวังตะเคียน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ดังนี้

ปัญหาด้านกฎหมายในการพิจารณาดำเนินการ

๑. การตรวจสอบอำนาจของคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่กำหนดแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าชดเชยที่ดินที่ราษฎรถือครอง และทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล กล่าวคือ คณะกรรมการฯ มีอำนาจกำหนดราคาค่าทดแทนตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ เป็นคณะกรรมการฯ ที่ได้รับแต่งตั้งถูกต้อง ตามมติคณะรัฐมนตรี หรือ ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือไม่

๒. การตรวจสอบผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือ ต้องพิจารณาว่า ราษฎรผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือต้องไม่เป็นผู้นุกรุกที่ดินของรัฐ หรือผู้ครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ต้องเป็นผู้ครอบครองหรือทำประโยชน์ในที่ดินก่อนจะมีโครงการก่อสร้าง และต้องเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุกและค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล ของกรมทางหลวง

๓. การตรวจสอบวิธีการและการกำหนดจำนวนเงินช่วยเหลือ

๓.๑ ต้องมีการตรวจสอบ พิจารณา เกี่ยวกับการสำรวจตรวจสอบทรัพย์สินและประเมินราคา ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุกและค่าขนย้าย (ที่ดิน) ของคณะอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่สำรวจข้อมูลที่ดินที่ราษฎรถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล

๓.๒ เงินช่วยเหลือค่าขนย้าย (ที่ดิน) ต้องกำหนดราคาให้ไม่เกินราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของกรมธนารักษ์ ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงที่อยู่นอกเขตที่ดินราชการดังกล่าว ซึ่งมีสภาพใกล้เคียงกันหรือคล้ายกัน หรือไม่เกินราคาที่คณะกรรมการกำหนดราคาเบื้องต้นได้เคยกำหนดให้แก่เจ้าของที่ดินในบริเวณใกล้เคียงกันไว้ก่อนหน้าแล้ว ทั้งนี้ การกำหนดราคาเงินช่วยเหลือค่าขนย้าย (ที่ดิน) ดังกล่าว จะต้องไม่เกินกว่าค่าทดแทนที่ดินที่มีหนังสือสำคัญแสดงสิทธิในที่ดิน

๓.๓ ค่ารั้อย้ายอาคาร บ้านเรือน สิ่งปลูกสร้าง ใช้หลักเกณฑ์ของกรมทางหลวง และคู่มือการกำหนดเงินค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๐ ของกระทรวงคมนาคม

๓.๔ ต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุกใช้หลักเกณฑ์ของกรมทางหลวงและคู่มือการกำหนดเงินค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๐ ของกระทรวงคมนาคม ยกเว้นกรณีเป็นต้นไม้ยืนต้น ที่ปลูกเป็นอาชีพและเก็บผลผลิตได้แล้วขณะถูกเวนคืนไม่ต้องพิจารณาค่าขาดรายได้จากการเก็บผลผลิต

๓.๕ การพิจารณากำหนดเงินช่วยเหลือ ค่าขนย้าย (ที่ดิน) ค่ารั้อย้ายอาคารบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้ยืนต้น และพืชล้มลุก ไม่ต้องพิจารณากำหนดค่าทดแทนสำหรับความเสียหาย ตามมาตรา ๒๑ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๐

อุปสรรคในการดำเนินการ

๑. การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานภายนอก เช่น จังหวัด หรือ อำเภอ มีความยุ่งยาก ในส่วนของงานเอกสาร เนื่องจากมีความแตกต่างกันในขั้นตอน และระเบียบภายในของแต่ละหน่วยงาน

๒. เนื่องจากการดำเนินการดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารั้อย้ายสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙ เนื่องในการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๓๐ สายทางเข้าสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ ๒ ที่แม่สอด ตอน บ้านหนองบัว – บ้านวังตะเคียน ซึ่งเป็นการดำเนินการสายน้ำร่อง จึงยังไม่มีแนวทางในการปฏิบัติงานมาก่อนจึงต้องปฏิบัติงานอย่างระมัดระวังเพื่อให้เป็นไปตามแนวทาง และถูกต้องตรงตามขั้นตอนของกฎหมายและสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี

๓. เนื่องจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๓๐ สายทางเข้าสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ ๒ ที่แม่สอด ตอนบ้านหนองบัว – บ้านวังตะเคียน เป็นการเวนคืนเพื่อก่อสร้างทางหลวงในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการก่อสร้างทางหลวงเพื่อการเชื่อมโยงระหว่างประเทศ จึงมีหน่วยงานรัฐอื่น ๆ นอกจากกรมทางหลวงอีกหลายหน่วยงานที่ต้องการเวนคืนที่ดินเพื่อประโยชน์ในกิจการของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น กรมศุลกากร กรมธนารักษ์ ซึ่งแต่ละหน่วยงานนั้นกำหนดราคาค่าทดแทนในอัตราที่สูง ดังนั้น การพิจารณาดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารั้อย้ายสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุกและค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแลจึงต้องพิจารณาเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และทำให้เกิดความพอใจและยินยอมที่จะสละการครอบครองเพื่อให้พื้นที่มาดำเนินการก่อสร้าง

ข้อเสนอแนะ

๑. ในกรณีที่มีการเวนคืนหลายหน่วยงาน เช่น กรมศุลกากร กรมธนารักษ์ ควรมีการประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าทดแทน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำในเรื่องของราคาค่าทดแทน

๒. ในกรณีที่มีการเวนคืนหลายหน่วยงาน ควรมีการบูรณาการเรื่องการขอเงินจัดสรร และการจ่ายเงินงบประมาณควรจ่ายพร้อมๆ กันหรือใกล้เคียงกัน เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อราษฎรที่ต้องไปหาซื้อที่อยู่อาศัยใหม่ที่ต้องไปหาซื้อที่อยู่ในราคาที่สูงขึ้น และรวมถึงการสละการครอบครองซึ่งถ้าทุกหน่วยงานที่มีการเวนคืนสามารถจ่ายเงินพร้อมกันได้จะทำให้ราษฎรสามารถสละการครอบครองได้พร้อม ๆ กัน และสามารถส่งมอบพื้นที่ให้เข้าบริษัทก่อสร้างได้เร็วขึ้น

การพัฒนาหน่วยงาน

การพิจารณาดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล เนื่องในการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๓๐ สายทางเข้าสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ ๒ ที่แม่สอด ตอน บ้านหนองบัว – บ้านวังตะเคียน สามารถทำให้ราษฎรถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ละเมา ป่าถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๒๕ ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ที่ราชพัสดุ (เขตเศรษฐกิจพิเศษ) สละสิทธิครอบครองในที่ดินที่ตนครอบครอง เพื่อนำไปก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๓๐ สายทางเข้าสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ ๒ ที่แม่สอด ตอน บ้านหนองบัว – บ้านวังตะเคียน ต่อไป ทั้งยังนำไปเป็นแนวทางในการพิจารณาดำเนินการจ่ายเงินช่วยเหลือ ค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ค่าต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก และค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรผู้ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่หน่วยราชการดูแล ของทางหลวงสายอื่นๆ ต่อไปให้เกิดความรวดเร็วปราศจากปัญหาอุปสรรค เพราะมีตัวอย่างในการดำเนินการสายนี้มาก่อนแล้ว

